

Indstilling

Til Aarhus Byråd
Fra Magistraten
Dato 21. august 2020

Forslag til budget 2021-2024

1. Resume

I disse måneder gennemlever vi en Coronapandemi, der har haft gennemgribende indflydelse på alle befolkninger og på den økonomiske situation i Danmark og resten af verden. Dette års budgetlægning er derfor præget af Corona-situationen.

I løbet af foråret har Byrådet besluttet en række ekstraordinære anlægsudgifter for at være med til at imødegå den økonomiske krise, som er fulgt i kølvandet på Corona. Internt i kommunen har Byrådet besluttet, at afdelingerne ikke skal aflevere det såkaldte finansieringsbidrag til budgetmodellerne i 2021.

Usikkerheden omkring udligningsreformen har i flere år været betragtelig. Reformen er nu på plads, og selvom der endnu ikke er erfaringer med de langsigtede konsekvenser af reformen, er en stor del af den hidtidige usikkerhed fjernet. Ikke mindst i forhold til beskæftigelsestilskuddet, som i de senere år har givet anledning til store og stadigt stigende tab for den kommunale økonomi i Aarhus Kommune. Det ser dog ud til, at reformen betyder et større tab over tid i Aarhus Kommune, end forventet ved vedtagelsen af reformen.

Aftalen om kommunernes økonomi for 2021 indeholder en række positive elementer. Måske vigtigst er, at kommunerne kompenseres for den demografiske udvikling, samt at kommunerne får mulighed for et højere anlægsniveau i 2021. Aftalen indeholder en forudsætning om, at kommunerne kan spare penge ved at reducere brugen af eksterne

konsulenter. I budgetforslaget er der derfor indeholdt en besparelse på 30 mio. kr. årligt, der forventes at kunne realiseres ved at nedsætte brugen af eksterne konsulenter. Hertil kommer en forudsat yderligere besparelse på kommunens interne administration på 20 mio. kr. årligt. Besparelserne fordeles på de decentrale økonomiske rammer, og der iværksættes initiativer i det fælles effektiviseringsprogram "Fælles Om Nye Løsninger", så målet om at nedbringe udgifterne til eksterne konsulenter og intern administration kan nås. I de årlige effektiviseringskataloger følges der op på målsætningerne.

I budget 2021 prioriteres der over 7,5 mia. kr. til anlæg i den 10-årige periode 2024-2033. Prioriteringen af så store beløb vil få en afgørende betydning på byens udvikling og udtryk i generationer. Budgetforslaget indeholder et udkast til en 10-årig anlægsplan hvor de områder, der har det største og mest oplagte behov, er prioriteret. Prioriteringen af den resterende del af midlerne i anlægsplanen vil ske i budgetforhandlingerne.

I finansloven for 2020 blev der afsat penge til minimumsnormeringer i daginstitutioner, flere lærere i folkeskolen samt midler til ældreområdet. Pengene er foreløbig kun fordelt i 2020, men afsat permanent. Det står klart, at Folketinget vil videreføre bevillingerne til kommunerne permanent, hvilket vil give mulighed for en markant og varigt forbedret service på områderne. Det foreslås, at der i budgetdrøftelserne tages stilling til, hvordan ovennævnte midler prioriteres i Aarhus Kommune.

Den seneste tid har vist, at der er behov for store forandringer på ældreområdet, for at sikre en god og værdig pleje af de ældste medborgere. Ud over de midler der tilføres i finansloven afsættes derfor i budgetforslaget 30 mio. kr. årligt til et yderligere løft af området. Beløbet stiger fra år til år som følge af befolkningsvæksten i perioden. Pengene skal sikre en ekstra indsats, der kan bidrage til at løfte hele området. Det er dog vigtigt at understrege, at udfordringerne på ældreområdet langt fra kun handler om penge. I de politiske drøftelser om budgettet, vil der blive taget stilling til, hvordan midlerne bedst anvendes for

at håndtere de udfordringer i ældreplejen, som er blevet meget tydelige hen over sommeren.

I foråret vedtog Byrådet en række bindende klimamål for Aarhus Kommune som samfund og organisation frem til 2030. Målene følger bl.a. op på den beslutning, som Byrådet vedtog for 12 år siden, om at skabe en bæredygtig fremtid med en vision om et CO₂-neutralt samfund i 2030. I budgetforslaget er der afsat 100 mio. kr. til at sikre gennemførelsen af den ambitiøse Klimastrategi frem til 2030 via de initiativer, der er beskrevet i Klimaplanen, som er fremsendt til Byrådet med henblik på at blive sendt i høring. Pengene er fordelt på de 4 år 2021-2024.

Klimahandlingsplanens initiativer vurderes i alt at koste 312 mio. kr. frem til 2024. Heraf vil en hel del kunne finansieres af eksterne midler – herunder fra Affald Varme, ligesom noget naturligt kan finansieres af de eksisterende budgetter i afdelingerne, men der er også behov for at afsætte nye midler. Den samlede ramme kan i forbindelse med drøftelserne om budget 2021 fordeles på de enkelte spor i klimastrategien og klimaplanen. Det er vigtigt at understrege, at der ikke med budgetforslaget sendes et signal om, at der skal skrues ned for klimahandlingsplanens høje ambitionsniveau. Budgetforslaget er tværtimod ment som et realistisk bud på hvad der er nødvendigt af ny kommunal finansiering for at fastholde klimahandlingsplanens høje ambitionsniveau.

Socialområdet økonomi har i en årrække været under pres. På den baggrund behandlede Byrådet i foråret "Balanceplan 2020" fra Sociale Forhold og Beskæftigelse. Planen genoprettede balancen mellem forbrug og budget i 2020. Det skete blandt andet ved, at socialområdet blev tilført 15 mio. kr. i 2020 samt 10 mio. kr. i efterfølgende år til at håndtere udfordringerne på socialområdet. Som det blev besluttet ved byrådsvedtagelsen af "Balanceplan 2020" er den permanente tilførsel på 10 mio. kr. årligt fra og med 2021 indarbejdet i budgetforslaget.

Der er dog fortsat brug for Byrådets opmærksomhed på ressourcer til området, hvis det fortsatte pres på området ikke skal medføre nye opbremsninger. På den baggrund

afsættes yderligere 30 mio. kr. årligt i budgetforslaget, hvoraf 10 mio. kr. målrettes området for socialpsykiatri og udsatte voksne. Beløbene stiger fra år til år som følge af befolkningsvæksten i perioden.

En etablering af The Next Level - som består af The Dome, en 1.000 m² stor installation i en halkuppel over jorden, samt et stort underjordisk galleri på 1.000 m² under Officerspladsen - vil være med til at give en international unik kunstoplevelse på ARoS. Projektet, der koster 215 mio. kr., er stort set finansieret. Restfinansieringen på 25 mio. kr. er i budgetforslaget finansieret via en driftsfinansieret anlægsinvestering. Kultur og Borgerservice / AroS tilføres hertil et øget driftstilskud på 750.000 kr. årligt.

Corona har medført en stigende ledighed. På den baggrund er der afsat en ramme på 30 mio. kr. til nye investeringer på beskæftigelsesområdet, heraf finansieres de 10 mio. kr. via interne omprioriteringer i beskæftigelsesindsatsen.

Der er afsat 10 mio. kr. årligt til en "Grøn og ren by" samt 5 mio. kr. årligt til at fremme trafiksikkerhed. Herudover er der i budgetforslaget afsat penge til initiativer indenfor miljø og biodiversitet samt indsatsplaner for at værne om grundvandet.

Social- og Indenrigsministeriet har beregnet at Aarhus Kommune vil tabe 78 mio. kr. om året på det nye udligningssystem. Efterfølgende har det vist sig, at omlægningen af refusionssystemet på særlige dyre enkeltsager - som blev vedtaget sammen med udligningsreformen - indebærer en mindreindtægt på yderligere 40 mio. kr. om året. Samtidig kan det konstateres, at Aarhus har større udgifter til udligning af det kommunale udgiftsbehov, end det var forventet.

Disse og andre væsentlige forværringer i budgetforudsætningerne - set i sammenhæng med behovet for at imødegå udfordringerne på ældre og socialområdet - betyder, at det i budgetforslaget er valgt at tage imod muligheden for at hæve skatten svarende til det oprindelige tab på udligningsreformen. Det betyder, at kommuneskatten stiger

med 0,11 %-point i 2021 og yderligere 0,01 %-point i 2022. Dette giver merindtægter på 68 mio. kr. i 2021 stigende til 78 mio. kr. i 2022.

Med de forudsætninger der er lagt ind i budgetforslaget, viser nøgletallene et årligt råderum på ca. 39 mio. kr. i budgetperioden. Råderummet giver mulighed for at igangsætte nye initiativer fra de budgetforslag, som partierne har fremsendt eller reducere dele af det finansieringsbidrag, der ligger i overslagsårene.

Rådmand Thomas Medom anfører, at finansieringsbidrag og midler til Børn og Unge bør være temaer i den kommende proces.

Rådmand Bünyamin Simsek, rådmand Jette Skive og Mette Skautrup tog forbehold.

Lone Norlander Smith tog forbehold, særligt i forhold til socialområdet, ældre og børn og unge.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) Byrådet drøfter og godkender eventuelle ændringer til budgetforslaget 2021. Budgetforslaget er beskrevet i nedenstående.

3. Baggrund

Dette års budgetlægning finder sted under de betingelser, der er givet af, at Coronapandemien har haft kraftig negativ påvirkning på den økonomiske situation, ikke kun i Danmark, men i hele verden. Corona har samtidigt medført en betydelig usikkerhed på såvel kort, som på lidt længere sigt. Samtidig er budget 2021 det første budget efter den udligningsreform, som et bredt flertal i Folketinget - efter flere års tilløb - indgik aftale om den 5. maj 2020.

Usikkerheden omkring udligningsreformen har i flere år været betragtelig. Reformen er nu på plads, og selvom der endnu ikke er erfaringer med de langsigtede konsekvenser af reformen, er en stor del af denne usikkerhed fjernet. Særligt vigtigt er her den mindskede usikkerhed i forhold

til beskæftigelsestilskuddet, som i de senere år har givet anledning til store og stadigt stigende tab for den kommunale økonomi i Aarhus Kommune. Corona har også påvirket overførselsudgifterne markant. Det er dog ikke muligt at danne sig et endeligt overblik over konsekvenserne hverken på kort eller lang sigt.

Det tæller positivt, at aftalen om kommunernes økonomi for 2021 kompenserer kommunerne for den demografiske udvikling, ligesom der er andre positive elementer i aftalen. Omvendt har der været brug for at anvende noget af råderummet til at imødegå nogle af de negative økonomiske konsekvenser, som er fulgt med Corona.

Budgettet for 2021 lægges i forlængelse af finansloven for 2020, hvor der i året 2020 blev afsat penge til tre store områder; minimumsnormeringer, lærere i folkeskolen og ældreområdet. Selvom pengene foreløbigt kun er udmøntet - eller i gang med at blive det - til kommunerne i 2020 er der på finansloven afsat penge i de efterfølgende år. Derfor er det en klar forventning, at pengene vil blive givet som et permanent løft af de 3 områder.

Minimumsnormeringer

I finanslovsaftalen indføres der lovbundne minimumsnormeringer på daginstitutionsområdet, således at de er fuldt indfasede i 2025. Der er afsat, hvad der i Aarhus Kommune svarer til 32 mio. kr. i 2020 voksende til 96 mio. kr. i 2025, hvis beløbet fordeles efter befolkningsandel. Målet er, at minimumsnormeringer fuldt indfaset skal sikre, at der maksimalt er 3 børn pr. voksen i vuggestuer og 6 børn pr. voksen i børnehaver.

Folkeskolen

I finanslovsaftalen blev der givet penge til et generelt løft af folkeskolen ved ansættelse af flere lærere. Pengene fordeles efter elevtal, hvilket betyder, at Børn og Unge står til en budgetudvidelse på 15 mio. i 2020, 21 mio. kr. i 2021, 29 mio. kr. i 2022 og 43 mio. kr. i 2023.

Ældreområdet

På landsplan blev der i finanslovsaftalen fra 2020 tilført 125 mio. kr. årligt til at styrke omsorg og nærvær i ældre-

plejen. Pengene i 2020 og 2021 blev afsat som en ansøgningspulje, målrettet forsøg med henblik på at udvikle og afprøve nye innovative veje i ældreplejen. Udmøntningen af pengene efter 2022 vil ske efter drøftelse mellem aftaleparterne. Hvordan pengene udmøntes, er altså endnu uklart, men Aarhus Kommunes andel af befolkningen er 6 % hvilket er 7,5 mio. kr. ud af de 125 mio. kr.

Den konkrete prioritering af pengene på de tre områder i Aarhus Kommune foreslås drøftet og besluttet i budgetforhandlingerne.

4. Effekt

Byrådet har besluttet et fast niveau for den finansielle egenkapital inklusiv en løbende korrektion som følge af den byrådsbesluttede plan for gældsafvikling. Målet er en negativ finansiell egenkapital på maksimalt -4.971 mio. kr. ved udgangen af 2024. Til sammenligning udgør kommunens samlede egenkapital 8.578 mio. kr. ultimo 2019.

Målet for den finansielle egenkapital er nærmere beskrevet i bilag 4.

Effekten af de økonomiske nøgletal i budgetforslaget er:

- Den finansielle egenkapital er ved udgangen af 2024, 155 mio. kr. bedre end målet for den finansielle egenkapital. Det betyder, at der er et årligt råderum på ca. 39 mio. i perioden 2021-2024. Råderummet giver mulighed for at igangsætte nye initiativer fra de budgetforslag, som partierne har fremsendt, eller reducere dele af det finansieringsbidrag, der ligger i overslagsårene.

Råderummet er et udtryk for de ikke-disponerede midler i budgettet, hvis forudsætningerne i budgetforslaget lægges til grund.

5. Organisering

Den økonomiske politik indeholder et årligt finansieringsbidrag på 0,75 % af de samlede decentraliserede rammer. Baggrunden for finansieringsbidraget er, at kommunens økonomi erfaringsmæssigt hvert år belastes af reduktioner i bloktilskud og udligning. Formålet med finansieringsbi-

draget er, at der tages højde herfor i budgetforslaget, hvorved stop-and-go budgetlægning med sparerunder og usikkerhed modvirkes.

Finansieringsbidraget er udtryk for en forsigtighed i budgetlægningen. I det omfang kommunerne får tilført nye midler i eksempelvis økonomiaftalerne mellem KL og regeringen kan Byrådet anvende et evt. råderum til at igangsætte nye tiltag eller til at reducere finansieringsbidraget.

I budget 2020 besluttede Byrådet at reducere finansieringsbidraget i 2021 og 2022 til 0,52 % pr. år. I de efterfølgende år er bidraget forudsat til at være på 0,75 % pr. år. Finansieringsbidraget opkræves hvert andet år, og skulle have været opkrævet første gang i forbindelse med budget 2021.

Med henvisning til den særlig situation omkring Corona blev det i indstillingen "Revurderingen af budgetprocessen" besluttet ikke at opkræve finansieringsbidraget i året 2021. Det er forudsat, at finansieringsbidraget på 1,04 % genoptages i budget 2022.

6. Ressourcer

De økonomiske nøgletal

Konsekvenserne af økonomiaftalen og øvrige elementer i kommunens økonomi resulterer i de nøgletal for perioden 2019 til 2024, som fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Nøgletal i budgetperioden

	R	KB	B	BO	BO	BO
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
- mio. kr. / løbende priser -						
Overskud på skattefinansierede driftsområder	415	649	181	411	384	756
Skattefinansierede netto anlægsudgifter	99	1.627	1.405	543	-323	575
Resultat: skattefinansierede områder i alt	316	-977	-1.224	-133	708	181
Finansiell egenkapital	-3.372	-4.349	-5.573	-5.705	-4.998	-4.816
Egenkapital	8.578					

Tabellen viser driftsresultatet i række 1 (kommunens indtægter minus udgifterne til den almindelige drift), anlægsudgifterne i række 2 samt resultatet, når disse to tal trækkes fra hinanden i række 3. Resultatet af drift og anlæg slår direkte igennem i kommunens gæld/formue kaldet den finansielle egenkapital (række 4).

Det gennemsnitlige overskud på de skattefinansierede driftsområder i perioden 2019 til 2024 er på 466 mio. kr. Det samlede resultat på de skattefinansierede drifts- og anlægsområder slår igennem i den finansielle egenkapital, der er -4.816 mio. kr. med udgangen af 2024. Dette er 155 mio. kr. bedre end måltallet for den finansielle egenkapital. Resultatet betyder, at der i perioden 2021-2024 er et gennemsnitligt råderum på ca. 39 mio. kr. årligt.

Hvad er indregnet i nøgletallene på indtægtssiden

Indtægtssiden tager udgangspunkt i KL's skatte- og tilskudsmodel.

Skat

På grund af forværringerne i budgetforudsætningerne samt behovet for at løfte især ældre- og socialområdet, er det forudsat at indkomstskatteprocenten øges med 0,11 i 2021 og yderligere 0,01 i 2022, svarende til det udmeldte tab på udligningsreformen. Der er i reformen givet adgang til, at kommuner med tab kan hæve skatteprocenten.

I budgetteringen af skatterne og de generelle tilskud er der i budgetforslaget for 2021 forudsat valg af statsgaranti.

På nuværende tidspunkt er det forventningen, at der i 2021 vil være en fordel ved selvbudgettering på 79 mio. kr. På baggrund af Coronapandemien må denne fordel betragtes som meget usikker, og valg af selvbudgettering vil derfor være forbundet med en meget stor risiko. Der tages endelig stilling til valget mellem statsgaranti og selvbudgettering i forbindelse med fællesmøderne mellem Magistraten og Økonomiudvalget.

I budgetforslaget er det forudsat, at regeringen opnår tilslutning til, at Aarhus Kommune som følge af Coronapandemien får lov til at gå over på statsgarantien i 2020. Dette indebærer et engangstab i forhold til budget 2020 på 48 mio. kr. Et tab, der forventes at blive på 418 mio. kr., hvis valget af selvbudgettering opretholdes.

Konjunkturudviklingen indebærer en mindreindtægt fra selskabsskat (fraregnet udligning og compensation) på 61 mio. kr. i 2021. Desuden indebærer midtvejsreguleringen af bloktilskuddet i 2020 et tab på 100 mio. kr. i forhold til det forudsatte i sidste års budget.

Bloktilskud

Indtægterne fra udligning og generelle tilskud baserer sig på det nye udligningssystem, som blev vedtaget i Folketinget i juni 2020, og som blev beregnet til at give Aarhus Kommune et årligt tab på 78 mio. kr. Der er derudover indarbejdet merindtægter på 31 mio. kr. i 2022 og frem som følge af, at puljen 'Bedre bemanning af ældreplejen' lægges ind i bloktilskuddet fra 2022. Bloktilskuddet er omvendt reduceret i henhold til forudsætningerne i økonomisk politik, hvor der opkræves et finansieringsbidrag fra afdelingerne til finansiering af et forventet lavere bloktilskud.

Social- og Indenrigsministeriet har beregnet at Aarhus Kommune vil tabe 78 mio. kr. om året på det nye udligningssystem. Hertil kommer en mindreindtægt på yderligere 40 mio. kr. om året som følge af omlægningen af refusionssystemet på særlige dyre enkeltsager – se nedenstående. Samtidig kan det konstateres, at Aarhus har større udgifter til udligning af det kommunale udgiftsbehov, end det var forventet ligesom de kommunale skatteindtægter er vigende bl.a. som følge af Corona. Disse tab - set i sammenhæng med behovet for at imødegå udfordringerne på ældre og socialområdet - betyder, at det i budgetforslaget er valgt at tage imod muligheden for at hæve skatte svarende til det oprindelige tab på udligningsreformen. Det betyder, at kommuneskatten stiger med 0,12%-point frem til 2022. Dette indebærer merindtægter på 68 mio. kr. i 2021, 79 mio. kr. i 2022, 81 mio. kr. i 2023 og 84 mio. kr. i 2024.

Se også bilag 2 og finansieringsnotatet for en nærmere beskrivelse af de forudsatte indtægter i budgetforslaget.

Eksterne konsulenter og intern administration

Budgetforslaget indeholder en besparelse på 50 mio. kr. årligt, som forledes på afdelinger efter andel af decentrali-

serede rammer. Besparelsen følger principperne i kommunens fælles effektiviseringsprogram "Fælles Om Nye Løsninger" og forudsættes realiseret via nye initiativer heri. I bilag 9 er vedlagt en beskrivelse af et initiativ til nedbringelse af udgifterne til eksterne konsulenter, sådan som det også er forudsat i økonomiaftalen for 2021. Målet er at kunne reducere udgifterne til eksterne konsulenter med 30 mio. kr. årligt. Direktørgruppen anmodes derudover om at komme med forslag til initiativer, der kan realisere et mål om at reducere udgifterne på kommunens interne administration med 20 mio. kr. Der følges op på initiativerne sammen med det øvrige effektiviseringsprogram hvert år i regnskabet.

Hvad er indregnet i nøgletallene på udgiftssiden

Konsekvenserne af regnskabet for 2019 er indarbejdet i budgetforslaget. Det samme gælder for de ændringer, der blev indarbejdet i afdelingernes budget herunder konsekvenserne af budgetmodellerne. Samlet set prioriteres der i budgetperioden ekstra 891 mio. kr. til den borgernære service via budgetmodellerne alene. Det betyder, at udgifterne stiger med ca. 105 mio. kr. yderligere hvert år. Stigningen er mindre end tidligere år, hvilket fortrinsvis skyldes, at sidste års befolkningsprognose markant overvurderede udviklingen i antallet af børn.

Ældreområdet

Der er i budgetforslaget afsat et beløb på 30 mio. kr. årligt til et løft på ældreområdet. Beløbet stiger fra år til år som følge af befolkningsvæksten i perioden. Den seneste tid har vist, at der er behov for store forandringer på området for at sikre en god og værdig pleje af de ældste medborgere. Det handler ikke kun om økonomi, men et budgetløft kan være med til at sikre den ekstra indsats, der skal til for at løfte hele området. I drøftelserne om budget 2021 er der behov for at tage stilling til, hvordan midlerne bedst anvendes for at løse de problemer i ældreplejen, som er blevet tydelige hen over sommeren.

Klimahandlingsplanen

Der er i budgetforslaget afsat samlet 100 mio. kr. fordelt på de 4 år 2021-2024. Beløbet skal sikre gennemførelsen af den ambitiøse Klimastrategi frem til 2030 via de initiati-

ver, der er beskrevet i Klimahandlingsplanen. Strategi og plan er aktuelt i høring og ikke endeligt vedtaget, og beløbet afsættes derfor som en samlet ramme. Klimahandlingsplanens initiativer vurderes, jf. indsatskataloget, at koste 312 mio. kr. frem til 2024. Heraf skal noget finansieres af de eksisterende budgetter i afdelingerne, noget skal finansieres af eksterne midler, men der er også behov for at afsætte nye midler. Den samlede ramme kan i forbindelse med drøftelserne om budget 2021 fordeles på de enkelte spor i klimastrategien og klimahandlingsplanen. Når klimahandlingsplanen er endeligt vedtaget, foreslås det at anmode Direktørgruppen - på baggrund af planen og Byrådets prioritering af midler til de enkelte spor - om at fremlægge et beslutningsgrundlag til Byrådet, som konkret fordeler de afsatte midler til indsatserne under de 6 spor.

Løft til socialområdet

I budgetforslaget er der indarbejdet et permanent løft til socialområdet på 10 mio. kr. årligt fra og med 2021. I forbindelse med budget 2020 anmodede Byrådet Sociale Forhold og Beskæftigelse om at udarbejde en plan for at genoprette balancen mellem forbrug og budget i 2020. Sociale Forhold og Beskæftigelse udarbejdede på denne baggrund "Balanceplan 2020", som blandt andet indebærer, at socialområdet skal tilføres 15 mio. kr. i 2020 samt 10 mio. kr. i efterfølgende år for at håndtere udfordringerne på socialområdet. Budgetforøgelsen i 2020 er finansieret via bidrag fra magistratsafdelingernes opsparinger. Den permanente tilførsel på 10 mio. kr. årligt fra og med 2021 blev ved byrådsvedtagelsen af "Balanceplan 2020" den 11. marts 2020 forudsat indarbejdet i grundlaget for budgettet for 2021.

Der er sket forbedringer i forholdene på socialområdet, herunder en forbedret økonomistyring, hvilket de løbende opfølgninger på økonomien i 2020 viser. Dette skyldes blandt andet virksomme tiltag fra balanceplanen. Der er dog fortsat brug for Byrådets opmærksomhed på ressourcer til området, hvis det fortsatte pres på området ikke skal medføre nye opbremsninger. På den baggrund afsættes yderligere 30 mio. kr. årligt i budgetforslaget, hvoraf 10 mio. kr. målrettes området for socialpsykiatri og udsat-

te voksne. Beløbene stiger fra år til år som følge af befolkningsvæksten i perioden.

De målrettede midler på dette område skal også sikre realiseringen af anbefalingen om at opdele og flytte Kirkens Korshærs Døgnvarmestue i Nørre Allé. En del flyttes til de sydlige godsbanearaler. Hertil afsættes i alt 9 mio. kr. i en ramme til grundoverdragelse. Konkret placering på det sydlige godsbanearal og økonomiske konsekvenser heraf fremlægges i den kommende udviklingsplan for de sydlige godsbanearaler. Et eventuelt mindre behov tilbageføres til drift af udsatteområdet. Den anden del kan placeres i Sydhavns kvarteret. Fra Budget 2020 er der en række forudsætninger om placering, grundkøb og delvis driftsfinansiering af nyanlæg som følge af synergier ved samling af tilbud. Sociale Forhold og Beskæftigelse kan supplere disse forudsætninger og ved behov foreslå yderligere anlægsfinansiering fra det afsatte løft af udsatteområdet i budgetforslaget.

Der er derudover indarbejdet et beløb på 40 mio. kr. årligt i forventet mindreindtægt fra refusionsordningen for særligt dyre enkeltsager. Refusionsomlægningen blev vedtaget sammen med udligningsreformen og betyder, at kommunerne får en højere refusion, som til gengæld – for kommunerne under ét – er forudsat modsvaret af en reduktion af bloktilskuddet. Aarhus Kommune ser ud til, i lighed med andre kommuner, at skulle aflevere væsentligt mere i bloktilskud i forhold til merindtægten fra refusion. Dette tab var ikke indregnet som en del af tabet på den samlede udligningsreform.

AroS - The Next Level

The Next Level består af The Dome, som er en 1.000 m² stor installation i en halkuppel over jorden, samt et stort underjordisk galleri på 1.000 m² under Officerspladsen. Projektets samlede pris på 215 mio. kr. er stort set finansieret via fondsbidrag samt via driftsoverskud på AroS. Restbeløbet på 25 mio. kr. er i budgetforslaget forudsat finansieret via en driftsfinansieret anlægsinvestering, og der er afsat midler til, at MKB / AroS kompenseres herfor via et øget driftstilskud til AroS på 750.000 kr. årligt.

Investeringer i beskæftigelse

Ledigheden er som følge af Coronapandemien steget eksplosivt i 2020 – både i Aarhus og i resten af landet. Som en gensvar herpå og for at bygge videre på de gode erfaringer med en styrket, aktiv beskæftigelsesindsats er der i budgetforslaget afsat i alt 30 mio. kr. til nye investeringer på beskæftigelsesområdet. De 20 mio. kr. finansieres via lavere udgifter til offentlig forsørgelse, mens de sidste 10 mio. kr. finansieres via interne omprioriteringer på beskæftigelsesområdet, så de indsatser, der i lyset af Corona ikke længere giver mening eller giver for lille et afkast, bortfalder.

Den aktive brug af investeringer på beskæftigelsesområdet i Aarhus har hidtil medført en bedre udvikling i overførselsudgifterne end landsgennemsnittet. En fortsat investering i området vurderes nødvendig for at fastholde dette, og den skal have fokus på effekten på det samlede beskæftigelsesområde frem for den enkelte investeringsaktiviteter. På den måde sikres bedst en sammenhængende beskæftigelsesindsats.

Sociale Forhold og Beskæftigelse vil fremsende et konkret oplæg med forslag til investeringer forud for budgetdrøftelserne.

En grøn og ren by

I budgetforslaget er der afsat 10 mio. kr. årligt til en "Grøn og ren by". Midlerne skal fremme initiativer til en grønnere by med renere luft samt til øget renholdelse.

Trafiksikkerhed

I budgetforslaget er der afsat 5 mio. kr. årligt til at fremme trafiksikkerhed.

Fortsatte midler til indsatsplaner

Byrådet drøfter aktuelt tilgangen til indsatsplaner i hele Aarhus. Der er brug for at værne om grundvandet og højeste øvrige miljømæssigt gavnlige effekter heraf. Der har været en forventning om tilførsel af midler via DUT-ordningen, men det viser sig nu, at der i stedet for er en negativ efterregulering på i alt 12,5 mio. kroner, fordi andre kommuner i de sidste ti år har brugt færre ressourcer

på området end forventet. Aarhus Kommune har stort set ligget på det forudsatte niveau, idet der dog er en samlet mindreudgift på i alt 1,1 mio. kroner i perioden. For at fastholde fokus på et fortsat højt aktivitetsniveau i Aarhus foreslås en friholdelse af området, så der kun reguleres med den realiserede mindreudgift på 1,1 mio. kroner, mens de resterende 11,4 mio. kroner indarbejdes i budgetforudsætningerne. Der skal i forlængelse heraf rejses en drøftelse overfor staten ift. at friholde Aarhus Kommune for konsekvenser af rent faktisk at implementere ny lovgivning som ønsket af Folketinget.

Biodiversitet

Der er i budgetforslaget foreslås afsat et beløb på 2,5 mio. kroner i 2021 til yderligere initiativer indenfor miljø og biodiversitet. Den konkrete udmøntning heraf drøftes i budgetforhandlingerne.

Regulering af budgetmodel for vejsektoren

Budgetmodellen for vejsektoren tilfører midler til drift, så byens vækst og udbygning af veje ikke mindsker mulighederne for en fornuftig vejdrift. Hidtil har vejbelysning og signalregulering ikke været omfattet af budgetmodellen, selvom der er tale om meget integrerede elementer i nye veje, der ikke oplagt kan fravælges. Det foreslås derfor, at standardløsninger for signalanlæg og vejbelysning fremadrettet bliver en del af budgetmodellen for vejsektoren.

Sanktioner på anlæg

I økonomiaftalen er der aftalt et anlægsniveau for alle kommuner under ét på 21,6 mia. kr. Regeringen har indført en sanktionsmekanisme på anlægsbudgettet, der betyder, at op til 1 mia. kr. af bloktilskuddet ikke udbetales, hvis kommunerne ikke overholder denne ramme.

De budgetterede bruttoanlægsudgifter i 2021 i Aarhus Kommune er 1,7 mia. kr. hvilket svarer til knap 8 % af anlægsniveauet på 21,6 mia. kr. KL har ikke udmeldt en fordelingsnøgle, men anlægsniveauet i Aarhus Kommune er højt. Borgmesterens Afdeling anmodes om frem mod 1. fællesmøde at vurdere behovet for at tilpasse anlægsbudgetterne. Borgmesterens Afdeling vil i givet fald i samar-

bejde med magistratsafdelingerne vurdere, hvordan det kan gøres.

Nøgletal uden nye initiativer siden budget 2020

Det er aftalt politisk, at nøgletallene skal opgøres uden de nye initiativer, der igangsættes i budgetforslaget. Hvis udgifterne vedr. Next Level, balanceplanen på socialområdet, klimaplanen, ældreområdet, socialområdet, psykiatriområdet, beskæftigelse, grøn by, trafiksikkerhed, indsatsplaner, biodiversitet samt hvis de forudsatte besparelser på eksterne konsulenter og administration og hævelse af skatten ikke indarbejdes, vil det årlige råderum være 28 mio. kr.

Usikkerhedsmomenter

Når der budgetteres over en 4-årig periode, vil det altid være forbundet med en vis usikkerhed. For eksempel vil ændrede konjunkturer kunne få betydning for udviklingen i skatterne og balancetilskuddet i overslagsårene, ligesom de langsigtede konsekvenser af udligningsreformen endnu ikke er kendte. Det ser umiddelbart ud til, at befolkningsvækst medfører en lidt mindre vækst i indtægterne end i det hidtidige system, men mekanismerne i systemet kan vurderes nærmere, når der er data for flere år tilgængelige.

Materiale der fremsendes sammen med budgetforslaget

I Budgetredegørelsen, som er bilag 1 til denne indstilling, er Aarhusmålene, effektmålene for de enkelte serviceområder samt de kommunale ydelser beskrevet.

Med budgetforslaget fremsendes en række bilag, som beskriver en række udfordringer og emner med betydning for kommunens økonomi:

- Bilag 1 er budgetredegørelsen og bilag 2-4 uddyber budgetindstillingen.
- Borgmesterens Afdelings bemærkninger til Magistratsafdelingernes udtalelser vedr. de 186 beslutningsforslag, som partierne har ønsket prioriteret i budgetlægningen er vedlagt som bilag 5. Afdelingernes belysninger fremgår af magistratens og Byrådets dagsorden hhv. den 31. august og 9. september 2020.

- I bilag 6 findes BA's opdaterede bemærkninger til anlægsforslag til den 10-årige investeringsplan for 2024-2033.
- I bilag 7 fremgår en skematisk oversigt over aktuelle udfordringer, som fremgår af følgeskrivelserne fra magistratsafdelingerne.
- I bilag 8 er der et resume af budgetmodelanalysen. Analysen er vedlagt i baggrundsmaterialet.
- Bilag 9 beskriver indsatser til nedbringelse af udgifter til eksterne konsulenter.
- I bilag 10 beskrives mulighederne for at finde finansiering til at videreføre forsøget med kendt hjemmehjælp. I baggrundsmaterialet er der vedlagt en evaluering af ordningen.
- Bilag 11 beskriver forslaget til ændringer af budgetmodellen på vejområdet.
- I bilag 12 beskrives hvorfor og hvordan finansiering og indbetaling af tilgodehavende feriemidler finder sted i.
- I bilag 13 gives der en status på økonomien samt mulige tiltag i den kollektive trafik. Området er yderligere beskrevet i baggrundsmaterialet.
- I bilag 14 belyser Børn og Unge budgetforligskredsen 2020 beslutning om at fremrykke evalueringen af kommunens ABA investeringsprojekt. Tabellen i belysningen viser de udgifter, der afholdes af afdelingerne, og altså ikke en merudgift for kommunekassen. Evalueringen er vedlagt i baggrundsmaterialet.
- Bilag 15 indeholder udkast til anlægsplan.

Baggrundsmateriale kan findes på kommunens hjemmeside under Forslag til budget 2021, samt i Budgetmappen 2021 i FirstAgenda. Her findes også økonomi- og takstoversigter, følgeskrivelser som er fremsendt sammen med magistratsafdelingernes budgetbidrag, finansieringsnotat og beskrivelse af reserver.

Jacob Bundsgaard

/

Niels Højberg

Bilag

- Bilag 1: Budgetredegørelsen 2021-2024
- Bilag 2: Forudsætninger i forslag til budget 2021-2024
- Bilag 3: Ændringer i økonomien siden budget 2020-2023
- Bilag 4: Måltal for den finansielle egenkapital i budget 2021-2024
- Bilag 5: Borgmesterens Afdelings bemærkninger til magistratsafdelingernes belysninger af beslutningsforslag
- Bilag 6: BA's opdaterede bemærkninger til anlægsforslag i budget 2020-2023
- Bilag 6.1: Oversigt over anlægsforslag til den 10-årige investeringsplan
- Bilag 7: Oversigt over budgetudfordringer i Magistratsafdelingernes følgebrev
- Bilag 8: Analyse af budgetmodeller
- Bilag 9: Business case - Reduktion i anvendelsen af eksterne konsulenter i Aarhus kommune
- Bilag 10: Finansiering til "Kendt hjemmehjælper"
- Bilag 11: Forslag om udvidelse af budgetmodel for vejsektoren: Standard signalanlæg
- Bilag 12: Finansiering og indbetaling af tilgodehavende feriemidler
- Bilag 13: Status for økonomien i den kollektive trafik
- Bilag 14: Børn og Unges udtalelse vedr. budgetforligskredsen 2020 beslutning om at fremrykke evalueringen af kommunens ABA investeringsprojekt
- Bilag 15: Oversigt over forslag til investeringsplan 2024-2033
- Bilag 15.1: Forslag til Investeringsplan 2024-2033

Baggrundsmateriale

- Følgebrev fra Børn og Unge
- Følgebrev fra Kultur og Borgerservice
- Følgebrev fra Sundhed og Omsorg
- Følgebrev fra Teknik og Miljø
- Følgebrev fra Sociale Forhold og Beskæftigelse
- Følgebrev fra Borgmesterens Afdeling
- Evaluering af kendt hjemmehjælp

- Evaluering af ABA investeringsprojektet
- Budgetmodelanalyse
- Kollektiv trafik – status til budget 2021
- Dagtilbudsanalyse
- Finansieringsnotat
- Beskrivelse af reserver i Aarhus Kommune Budget 2021-2024
- Økonomioversigter
- Magistratsafdelingernes anlægforslag til den 10-årige anlægsplan

Tidligere beslutninger

- Byrådsmøde den 11. marts 2020, sag 1: *Balanceplan 2020 for Sociale Forhold og Beskæftigelse.*
 - Magistratsmøde den 30. marts 2020, sag 8: *Revurdering af budgetprocessen.*
-

Sagsnummer: 20/052931-1

Antal tegn: 34.499

Økonomi

Sagsbehandler: Troels Rottbøll

Tlf.: 89 40 21 43

E-post: tr@aarhus.dk